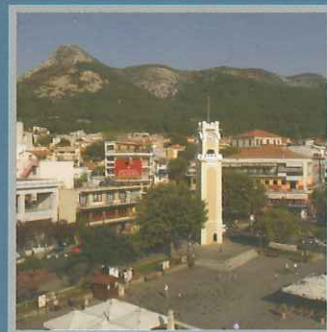
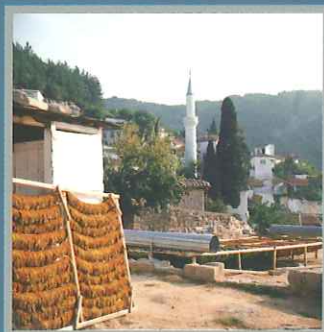

ΞΑΝΘΗ

Η πόλη με τα χίλια χρώματα

Επιμέλεια Δημήτρης Μαυρίδης

2008

ΔΗΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ
ΠΑΚΕΘΡΑ

Ξάνθη
Η πόλη με τα χίλια χρώματα

Επιμέλεια
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α. ΜΑΥΡΙΔΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ
ΠΑΚΕΘΡΑ

Συντελεστές της έκδοσης

Συντακτική ομάδα

ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΣ, Πολιτικός Μηχανικός,
Λέκτορας ΔΠΘ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ, Μηχανολόγος Μηχανικός,
Συγγραφέας (Γενική επιμέλεια, σύνθεση,
φωτογραφίες, υπομνήματα και σχόλια).
ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΓΑΡΑΣ, Δρ Θεολογίας, Δρ Φιλοσοφίας

Επιστημονικός σύμβουλος

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΜΕΡΑΚΛΗΣ, Ομότιμος Καθηγητής του
Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος της
"Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας"

Συγγραφείς των άρθρων

ΜΑΡΙΑ ΒΕΡΓΕΤΗ, Κοινωνιολόγος, Επίκουρη
Καθηγήτρια ΔΠΘ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ, Εκπαιδευτικός, Δρ Φιλοσοφίας
ΜΑΡΩ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, Αρχιτέκτονας Μηχανικός,
Επίκουρη Καθηγήτρια ΔΠΘ
ΘΩΜΑΣ ΕΞΑΡΧΟΥ, Ιστοριοδίφης
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, Δικηγόρος,
πρώην Νομάρχης Ξάνθης
ΛΗΔΑ ΙΣΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ, Εκπαιδευτικός, Δρ Ιστορίας
ΠΑΡΘΕΝΟΠΗ ΚΕΛΤΣΙΔΟΥ, Εκπαιδευτικός
ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΣ, Εκπαιδευτικός, Υποψήφιος
διδάκτορας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
ΦΩΚΙΩΝ ΚΟΤΖΑΓΕΩΡΓΗΣ, Λέκτορας Νεότερης
Ιστορίας ΑΠΘ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΖΑΚΙΩΤΗΣ, Δρ Ιστορίας, Επιστημονικός
συνεργάτης ΙΜΕ/ΕΙΕ
ΝΙΚΟΣ ΛΙΑΝΟΣ, Αρχιτέκτονας Μηχανικός,
Επίκουρος Καθηγητής ΔΠΘ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ, Συγγραφέας
ΧΡΥΣΑ ΜΕΛΚΙΔΟΥ, Δρ Αρχιτέκτονας Μηχανικός
ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ, Φιλολόγος, Συγγραφέας
ΠΑΝΤΕΛΕΜΩΝ ΜΟΥΤΑΦΗΣ, Αρχιμανδρίτης,
Πρωτοσύγκελλος Ιεράς Μητροπόλεως
Ξάνθης και Περιθεωρίου
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ, Λέκτορας ΔΠΘ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΝΤΣΟΓΛΟΥ, Επιστημονικός Συνεργάτης
ΔΠΘ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ, Αρχιτέκτονας Μηχανικός,
Επίκουρος Καθηγητής εντεταλμένης
διδασκαλίας ΔΠΘ
ΕΥΗ ΠΛΙΑΚΑ, Αρχιτέκτονας Μηχανικός
ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΟΥΚΟΥΝΗΣ, Αρχιτέκτονας Μηχανικός,
Επίκουρος Καθηγητής ΔΠΘ
ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΣΙΝΑΜΙΔΗΣ, Αρχιτέκτονας Μηχανικός
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΥΡΑΚΟΥΛΗ, Εθνομουσικολόγος
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΣΕΝΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ, Εκπαιδευτικός,
Δρ Θεολογίας
ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΓΑΡΑΣ, Δρ Θεολογίας, Δρ Φιλοσοφίας
ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Καθηγητής ΔΠΘ

Πηγές εικονογράφησης

Υδατογραφίες:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, Ζωγράφος
Σκίτσα κτηρίων και γραμμικά σχέδια:
ΡΑΛΛΗΣ ΚΟΥΦΙΔΗΣ, Ζωγράφος
ANNA ΨΩΜΑ, Αρχιτέκτονας Μηχανικός, Ζωγράφος

Χάρτες:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ

Φωτογραφίες από τα αρχεία των :
ΑΦΩΝ ΑΒΡΑΜΙΔΗ 297
ΒΑΣΙΛΗ ΑΪΒΑΛΙΩΤΗ 22, 213, 281, 282, 285, 359, 362-366
ΜΑΡΙΑΣ ΒΕΡΓΕΤΗ 289
ΜΑΡΩΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ 102,103,104,105
ΖΩΗΣ ΓΚΟΤΖΑΜΑΝΗ 59
ΔΕΑΞ 27, 71, 305, 306, 330, 331, 332, 369-375
ΚΩΣΤΑ ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΙΑ σελ.179, 344, 399
ΝΙΚΟΥ ΚΟΚΚΑ 26, 28
ΔΗΜΟΥ ΚΟΥΚΛΑ 64, 120, 124
ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ σελ. 236, σελ. 279, 340
ΝΙΚΟΥ ΛΙΑΝΟΥ 108, 109, 110, 111, 113
ΧΡΥΣΑΣ ΜΕΛΚΙΔΟΥ 129,130
ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΑΝΤΣΟΓΛΟΥ 6
ΓΙΑΝΝΗ ΡΟΥΚΟΥΝΗ 150, 151, 152, 153, 154, 155
ΔΗΜΗΤΡΗ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ 44, 47, 92, 94, 96, 98, 346
ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΣΥΡΑΚΟΥΛΗ 313
ΤΑΣΟΥ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗ 288
Όλες οι υπόλοιπες φωτογραφίες προέρχονται από το
αρχείο του ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΑΥΡΙΔΗ.

Τεχνική υποστήριξη

Σύνθεση - σχεδίαση - σάρωση φωτογραφιών:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ

Δακτυλογράφηση:
ΕΥΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Τεχνική ολοκλήρωση:
ZOOM ART GROUP

Δεν επιτρέπεται η δημοσίευση αποσπασμάτων και
φωτογραφιών χωρίς έγγραφη άδεια

© 2007

ΔΗΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ - ΠΑΚΕΘΡΑ, για την έκδοση.
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ, Εσπέρου 77, 145 64 Κηφισιά,
τηλ. 210-6200604, για τη σύνθεση, την επιμέλεια και
την εικονογράφηση
Οι συγγραφείς και καλλιτέχνες για τα κείμενά τους,
τους χάρτες και το εικαστικό υλικό

Περιεχόμενα

Χαιρετισμός του Δήμαρχου Ξάνθης
Χαιρετισμός του Μητροπολίτη Ξάνθης και Περιθεωρίου
Πρόλογος του ΠΑΚΕΘΡΑ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Εισαγωγή

1

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΝΤΣΟΓΛΟΥ
Η περιφέρεια της Ξάνθης και το φυσικό περιβάλλον

3

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΣ
Το ανθρώπινο περιβάλλον στην πόλη της Ξάνθης

11

Μέρος Πρώτο Το παρελθόν της πόλης

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ
Η Ξάνθη κατά την αρχαιότητα και κατά τη βυζαντινή περίοδο

19

ΦΩΚΙΩΝ ΚΟΤΖΑΓΕΩΡΓΗΣ
Η Ξάνθη κατά την οθωμανική περίοδο

25

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ
Νεότερη ιστορία της Ξάνθης

31

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΣΕΝΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
Εκκλησιαστική ιστορία της Ξάνθης

39

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Κοινότητα και Δημογεροντία της Ξάνθης

43

ΛΗΔΑ ΙΣΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ
Η σωματειακή κίνηση της Ξάνθης

45

ΘΩΜΑΣ ΕΞΑΡΧΟΥ
Οι ευεργέτες της Ξάνθης

49

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Η εκπαίδευση στην Ξάνθη

51

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΖΑΚΙΩΤΗΣ
Ο καπνός

55

Μέρος Δεύτερο

Περιγραφή της Παλιάς Πόλης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Οικονομική ιστορία της Ξάνθης
67

ΜΑΡΩ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
Πολεοδομική συγκρότηση της Παλιάς Πόλης
73

ΝΙΚΟΣ ΛΙΑΝΟΣ
Μορφολογικά χαρακτηριστικά των κτηρίων της Παλιάς Πόλης
79

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΜΟΥΤΑΦΗΣ
Τα μοναστήρια της Ξάνθης
91

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΓΑΡΑΣ
Οι εκκλησίες της Ξάνθης
95

ΧΡΥΣΑ ΜΕΛΚΙΔΟΥ
Τα οθωμανικά μνημεία της Ξάνθης
101

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΟΥΚΟΥΝΗΣ
Οι καπναποθήκες της Ξάνθης
105

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Η διάσωση του παραδοσιακού οικισμού της Ξάνθης
115

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Εικόνες της Παλιάς Πόλης
117

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ - ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
Χάρτης της Παλιάς Πόλης και περιγραφές
175

Μέρος Τρίτο

Περιγραφή της σύγχρονης πόλης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Η οικονομία της Ξάνθης
205

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ - ΕΥΗ ΠΛΙΑΚΑ - ΙΩΡΔΑΝΗΣ ΣΙΝΑΜΙΔΗΣ
Διαδικασίες πολεοδομικής συγκρότησης της Ξάνθης
209

ΜΑΡΙΑ ΒΕΡΓΕΤΗ
Οι κοινωνικές ομάδες της Ξάνθης
227

ΠΑΡΘΕΝΟΠΗ ΚΕΛΤΣΙΔΟΥ
Ο συμμαγής λαϊκός πολιτισμός της Ξάνθης
233

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΥΡΑΚΟΥΑΗ
Εορταστικοί θεσμοί στην Ξάνθη
243

ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ
Η πνευματική ζωή της Ξάνθης
247

ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ
Λόγιοι, λογοτέχνες και καλλιτέχνες της Ξάνθης
253

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Εικόνες της σύγχρονης πόλης
257

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ - ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
Χάρτης της σύγχρονης πόλης και περιγραφές
272

Περί Ξάνθης
Πατριδογνωσία, πατριδογραφία και εγκώμια
283

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Επίμετρο
Τα προβλήματα και η δυναμική της πόλης
297

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Σχόλια στην εικονογράφηση
303

Στοιχεία και αριθμοί
313

Αδελφές πόλεις της Ξάνθης
317

Βιβλιογραφία
321

Βιογραφικά σημειώματα
325

Ευρετήριο
329

Χάρτες

Σωζόμενες καπναποθήκες
109

Παλιά Πόλη. Οδηγός ιστορικής περιήγησης
176

Συνοικίες και πολεοδομική εξέλιξη
218-219

Σύγχρονη πόλη
272

Εικ. 288*

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος σε ομιλία του στην Κεντρική Πλατεία στα τέλη της δεκαετίας του 1920.

Εικ. 289*

Παράσταση Ποντίων προσφύγων από το μνημείο του Προσφυγικού Ελληνισμού στην πλατεία Ελευθερίας.

Εικ. 290

Παράσταση Μικρασιατών προσφύγων από το μνημείο του Προσφυγικού Ελληνισμού στην πλατεία Ελευθερίας.

Οι κοινωνικές ομάδες της Ξάνθης

Η Ξάνθη του 21^{ου} αιώνα είναι ένας τόπος αρμονικής συνύπαρξης ανθρώπων με διαφορετική καταγωγή, θρησκεία, ιδεολογία, τρόπο ζωής.

Η κοινωνική συγκρότηση της πόλης είναι σήμερα διαφορετική από αυτήν των αρχών του 20^{ου} αιώνα, δηλαδή αυτήν της εποχής της ακμής της πόλης. Οι περίπου 12.000 κάτοικοι της πόλης κατά την εποχή εκείνη αποτελούσαν δύο διακριτές κοινωνικές ομάδες: την κοινωνική ομάδα των Ρωμηών και την κοινωνική ομάδα των Μουσουλμάνων, πληθυσμιακά περίπου ισάριθμες. Ο ανατολικός δεσποτισμός ήταν τότε το στοιχείο που επέβαλλε την κοινωνική συνοχή. Οι Ρωμηοί συγκροτούσαν το κύριο σώμα της αστικής τάξης, όπως σε όλη την Αυτοκρατορία. Οι πλούσιοι μουσουλμάνοι μπέηδες, μεγαλοϊδιοκτήτες γης και έμποροι καπνού, αποτελούσαν την κορυφή ενός πλήθους μουσουλμάνων εργατών, ενώ οι διοικητικοί υπάλληλοι ήταν Τούρκοι. Παράλληλα, οι χιλιάδες μικροαστοί, μικρέμποροι, επαγγελματίες και εργάτες του καπνού ήταν χριστιανοί, είτε εντόπιοι, είτε προερχόμενοι από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Την ιστορική πραγματικότητα της πόλης κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα σηματοδευεί η παρουσία μιας ισχυρής αστικής τάξης, η οποία στηρίζεται σε μακραιώνες πολιτισμικές παραδόσεις και δοκιμασμένες πρακτικές, ενώ εμπνέεται από τον κοσμοπολιτισμό της Κωνσταντινούπολης και της Θεσσαλονίκης και βασίζεται στον πλούτο που προσπορίζει ο καπνός. Οι Ρωμηοί διαπρέπουν στην οικονομία και το εμπόριο. Η πόλη αναπτύσσεται ως αποτέλεσμα του αστικού εκσυγχρονισμού των Ρωμηών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μέσα στη λαϊκή βαλκανική πολυπολιτι-

σμική πραγματικότητα. Οι σημαντικότεροι παράγοντες κοινωνικής συνοχής των Ρωμηών είναι η Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία, η ελληνική γλώσσα και η ελληνική παιδεία. Ήδη στις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι Ρωμηοί χαρακτηρίζονται από ισχυρή ελληνική εθνική ταυτότητα. Η πόλη εντάσσεται στην ιδιαίτερη πραγματικότητα που ονομάζουμε "καθ' ημάς Ανατολή".

Τα δραματικά γεγονότα του 1922 δημιουργούν νέες πραγματικότητες. Στην Ξάνθη ενισχύεται ο χριστιανικός πληθυσμός. Η Συνθήκη της Λωζάννης ρυθμίζει το 1923 την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών με κριτήριο ανταλλαξιμότητας της θρησκείας¹. Οι Έλληνες πρόσφυγες μεταφέρουν στην Ξάνθη στοιχεία από την κοινοτική οργάνωσή τους, ενώ φροντίζουν για τη διατήρηση του τοπικού πολιτισμού των πατρίδων που άφησαν πίσω². Ήδη

¹ Ως ανταλλάξιμοι πληθυσμοί ορίζονται οι Έλληνες ορθοδόξου θρησκείματος κάτοικοι της Τουρκίας, εκτός των κατοίκων της Κωνσταντινούπολης και των νησιών Ίμβρου και Τενέδου και οι μουσουλμάνοι της Ελλάδας, εκτός από τους κατοίκους της Ελληνικής Θράκης. Η Ελλάδα γίνεται ένα από τα ομοιογενέστερα εθνικά κράτη της Ευρώπης. Το ποσοστό του πληθυσμού που δεν έχει ελληνορθόδοξη ταυτότητα ανέρχεται, σύμφωνα με την επίσημη απογραφή του 1928, μόνο στο 6,17%. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει για τη Θράκη, όπου παρά την αριθμητική υπεροχή των χριστιανών, οι μουσουλμάνοι κάτοικοι αποτελούν το 35% περίπου του συνολικού πληθυσμού της περιοχής.

² Διακριτά τοπικά πολιτισμικά πρότυπα, όπως για παράδειγμα οι τοπικές διάλεκτοι, θρακικά, ποντιακά και μικρασιατικά ήθη και έθιμα, από τα οποία ορισμένα επιβιώνουν, μετεξελλίσσονται και μεταβιβάζονται στις νεότερες γενιές.

από τη δεκαετία του 1920 οι επιπτώσεις από την έλευση των προσφύγων αποδεικνύονται ευεργετικές για την πόλη της Ξάνθης, όπως συμβαίνει σε όλη τη χώρα. Παρατηρείται σημαντική αύξηση της αγροτικής παραγωγής. Παράλληλα, η πρώτη και η δεύτερη γενιά των προσφύγων στελεχώνουν την περιοχή με έμπειρους αγρότες, έμπορους και επιστήμονες. Ο πληθυσμός κατά τη δεκαετία του 1930 ανέρχεται σε 32.000 κατοίκους.

Τα ιστορικά γεγονότα που ακολουθούν κατά τη δεκαετία του 1940 οδηγούν τον πληθυσμό στη φτώχεια και στην εξαθλίωση. Η ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, που παρατηρείται από τα μέσα της δεκαετίας του 1950, δεν έχει στη Θράκη το ευνοϊκό αποτέλεσμα που επιτυγχάνεται σε άλλες περιοχές της χώρας. Το χαμηλότερο εισόδημα το έχουν τα ορεινά χωριά. Πολλά προσφυγικά χωριά της ορεινής περιοχής του νομού ερημώνουν.

Ως αποτέλεσμα της αστικοποίησης της χώρας κατά τις δεκαετίες του 1950 και του 1960 παρατηρείται σημαντική μεταναστευτική ροή προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Σημαντικό τμήμα του ενεργού πληθυσμού μεταναστεύει για οικονομικούς λόγους στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης.

Τη δεκαετία του 1970 αλλάζει η αναπτυξιακή πολιτική με στόχο την περιφερειακή ανάπτυξη και σύγκλιση. Διαμορφώνεται νέα πολιτική κινήτρων με στόχο τις επενδύσεις στους τομείς της βιομηχανίας, της βιοτεχνίας και του τουρισμού¹. Όμως οι προσπάθειες ανάπτυξης και εκβιομηχάνισης έχουν μέτρια αποτελέσματα στη Θράκη, λόγω πολλών ελλείψεων όπως η επιχειρηματική και βιομηχανική εμπειρία,

αλλά και λόγω μειονεκτικής γεωγραφικής θέσης. Από τη δεκαετία του 1980 ανακόπτεται η μεταναστευτική ροή προς το εξωτερικό και εμφανίζεται αξιόλογη σε μέγεθος παλιννόστηση.

Η σύγχρονη Ξάνθη είναι η πρωτεύουσα ενός νομού, ο πληθυσμός του οποίου, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, είναι 101.856 άτομα. Οι μουσουλμάνοι αποτελούν περίπου το 40%. Από αυτούς πάνω από τους μισούς είναι Πομάκοι, και οι υπόλοιποι τουρκικής καταγωγής ή Τσιγγάνοι. Οι ποντιακής καταγωγής Έλληνες δεν υπερβαίνουν τα 4.500 άτομα. Σ' αυτούς δεν περιλαμβάνονται οι 7.380 Έλληνες (1.838 οικογένειες) από την πρώην ΕΣΣΔ, οι οποίοι εγκαθίστανται στον Νομό κυρίως τη δεκαετία του 1990². Μικρές είναι οι κοινωνικές ομάδες των Ελλήνων σαρακατσάνικης, κρητικής, πελοποννησιακής, ηπειρωτικής, μακεδονικής και αρβανίτικης καταγωγής. Στην πόλη κατοικούν και λίγοι Αρμένιοι.

Η πόλη της Ξάνθης, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, έχει 52.270 κατοίκους. Ο πληθυσμός παρουσιάζει αύξηση κατά 10.491 κατοίκους σε σχέση με την απογραφή του 1991, σύμφωνα με την οποία ο πληθυσμός της πόλης ανερχόταν στις 41.779 κατοίκους³.

Υπάρχει μόνιμη όσμωση μεταξύ της πόλης και της περιφέρειας. Αρκετοί είναι αυτοί που εργάζονται στην πόλη μένοντας μόνιμα σε χωριά της περιφέρειας. Πολλοί κρατούν στενούς δεσμούς με τα χωριά της καταγωγής τους. Η αγορά της πόλης εξυπηρετεί και πολλούς καταναλωτές της αγροτικής περιφέρειας.

Ως ένα βαθμό συνεχίζεται και σήμερα η ιστορική πραγματικότητα της πολεοδομικής οργάνωσης της πόλης σε χριστιανικές και μουσουλμανικές συνοικίες, με κάθε συνοικία να συσπειρώνεται γύρω από το θρησκευτικό της κέντρο. Ωστόσο, η ανοικοδόμηση δημιούργησε κάποια ανάμειξη. Οι σχέσεις χριστιανών και μουσουλμάνων είναι αρμονικές. Η καθημερινή

¹ Στη Θράκη γίνονται έργα υποδομής, εγκαθίστανται βιομηχανικές μονάδες, ιδρύονται το Δ' Σώμα Στρατού και το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Στην πόλη της Ξάνθης λειτουργεί η Πολυτεχνική Σχολή. Η Σχολή πρωτολειτούργησε το 1974 με το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών. Σήμερα το Τμήμα αυτό πλαισιώνεται και από το Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, το Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος, το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών και το Τμήμα Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης. Οι πανεπιστημιακές δραστηριότητες και οι φοιτητές δίνουν νέα πνοή στην πόλη.

² Ε.Ι.Υ.Α.Π.Ο.Ε., 2000.

³ Η τόσο μεγάλη πληθυσμιακή αύξηση οφείλεται κυρίως στην ενσωμάτωση των κοινοτήτων Κιμμερίων και Ευμοίρου στον δήμο της Ξάνθης κατά τη δεκαετία του 1990.

ζωή κυλά ήρεμα, αλλά πρόκειται για ζωή σε δύο διαφορετικούς κόσμους. Οι μεταξύ τους γάμοι είναι σπανιότατοι. Περιορισμένη είναι η επικοινωνία σε επίπεδο συναναστροφών και φιλικών σχέσεων. Οι κοινωνικοί περιορισμοί, οι οποίοι επιβάλλονται στη μουσουλμάνα γυναίκα, περιορίζουν την κοινωνική της ζωή, όχι μόνο στην ευρύτερη κοινωνία, αλλά και στην ίδια τη μουσουλμανική κοινότητα.

Στην πόλη υπάρχει μια πραγματικότητα όπου διαφορετικές εθνοθησκευτικές ομάδες συμβιώνουν και συγκροτούν την τοπική κοινωνία, διατηρώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους χωρίς σημεία κρίσης. Πρόκειται για ένα επίτευγμα της ελληνικής κοινωνίας και του ελληνικού κράτους.

Ο δημόσιος χώρος είναι ζωντανός και δραστήριος. Χαρακτηριστικός χώρος όπου συναντώνται οι κοινωνικές ομάδες της πόλης είναι η υπαίθρια αγορά, που λειτουργεί κάθε Σάββατο σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο¹.

Αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό της πόλης παραμένει η αστικότητα, δηλαδή η διακριτή παρουσία μιας αστικής παράδοσης, ικανής να κινητοποιεί τις δυνάμεις και τις ομάδες των πολιτών οι οποίες διαμορφώνουν κατευθύνσεις και στηρίζουν την πρόοδο.

Η κοινωνική κινητικότητα των πληθυσμών είναι ανάλογη με αυτήν που παρατηρείται στην υπόλοιπη χώρα. Η τοπική κοινωνία είναι ανοικτή και επιδεκτική σε αλλαγές. Η κινητικότητα συνεχίζει να τείνει προς τα άνω και η απασχόληση συνεχώς αναβαθμίζεται. Οι ευκαιρίες

κοινωνικής και οικονομικής ανόδου για άτομα διαφορετικού κοινωνικού επιπέδου βελτιώνονται.

Το μνημείο που χαρακτηρίζει τον 20^ο αιώνα είναι το μνημείο του προσφυγικού ελληνισμού, το οποίο τοποθετείται στην πλατεία Ελευθερίας τη δεκαετία το 1970. Το μνημείο λειτουργεί ως μάρτυρας της ανάμνησης των πατρίδων της Ανατολής και της Βόρειας Θράκης. Παράπεμπει στα πρωταρχικά μνημεία, τα οποία δεν είναι πλέον προσβάσιμα στους απογόνους των δημιουργών τους.

Στην ανάπτυξη και προβολή της πόλης συντελούν οι οργανωμένες πολιτιστικές εκδηλώσεις, τα ιδρύματα που συντηρούν μουσεία και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην πόλη. Η σύγχρονη πόλη έχει έντονη πολιτιστική φυσιογνωμία². Οι πολιτιστικές δραστηριότητες βασίζονται στην αστική παράδοση της πόλης και στην παρουσία ικανού αριθμού προσώπων με ευρύτερα ενδιαφέροντα. Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και βοηθούν στη δημιουργία των προϋποθέσεων που είναι απαραίτητες για την οικονομική, πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη. Ο σημαντικότερος όμως παράγοντας που διαμορφώνει την καθημερινότητα και οδηγεί την πόλη σε ευημερία είναι οι επικρατούσες αντιλήψεις του σεβασμού στις ιδιαιτερότητες των κοινωνικών της ομάδων και της επιθυμίας διαβίωσης και πρόοδου σε μικρή πόλη.

¹ Οι μικροπωλητές από την πόλη, την περιφέρειά της και γειτονικές περιφέρειες χρησιμοποιούν χώρους με αριθμημένες θέσεις και τέντες, και πλακόστρωτα πλατώματα με πλατάνια και βρύσες. Εκεί πωλούνται είδη διατροφής, ένδυσης και οικιακής χρήσης. Υπάρχει αφθονία προϊόντων από παραγωγούς και μικροπωλητές του νομού και των γύρω νομών.

² Πολύτιμοι συντελεστές της προσπάθειας για την προβολή της Παλιάς Πόλης είναι οι σαράντα περίπου πολιτιστικοί σύλλογοι, οι οποίοι λαμβάνουν μέρος στις γιορτές.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΝΩΣΗ

Η δράση συγχρηματοδοτείται κατά 80% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και κατά 20% από το Ελληνικό Δημόσιο